

BARKODI

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT DHE E SHKENCËS
AGJENCIA QENDRORE E VLERËSIMIT TË ARRITJEVE TË NXËNËSVE

PROVIMI I MATURËS SHTETËRORE 2008

SESIONI I

(I DETYRUAR)

VARIANTI A

E hënë, 9 qershor 2008

Ora 10.00

Lënda: Letërsi dhe Gjuhë shqipe

Shkolla e mesme e përgjithshme (drejtimi shoqëror; drejtimi i përgjithshëm)

Udhëzime për nxënësin

Testi është i ndarë në dy pjesë: në prozë dhe në tragjedi.

Testi në total ka **25 pyetje**.

Në të dy pjesët ka kërkesa me **zgjedhje** dhe me **zhvillim**. Në kërkesat me zgjedhje rretho **vetëm** shkronjën përbri përgjigjes së saktë, ndërsa për kërkesat me zhvillim është dhënë hapësira e nevojshme për të shkruar përgjigjen.

Koha për zhvillimin e kërkesave të testit është **2 orë e 30 minuta**.

Pikët për secilën kërkesë janë dhënë përbri saj.

Për përdorim nga komisioni i vlerësimit

Kërkesa	1	2	3	4	5	6	7	8	9a	9b	10	11a	11b
Pikët													
Kërkesa	12a	12b	12c	13	14	15	16	17	18	19a	19b	20	21
Pikët													
Kërkesa	22a	22b	23a	23b	23c	24	25a	25b	25c	25d			
Pikët													

Totali i pikëve

KOMISIONI I VLERËSIMIT

1.....Anëtar

2.Anëtar

PJESA I**Migjeni****Historia e njenës nga ato**

(Fragment)

Në një katund që don të quhet qytet. Stacioni i fundit automobili. Mbrapa nga lindja s'ka ma rrugë të gjana, por rrugë kuajsh. Njerëzit që vijnë në këto anë, vijnë vetëm nga shtrëngesa e jetesës. (Mund të shifet edhe ndonjë turist i huej).

Një ditë kur automobili i postës nisej nga katundi që don të quhet qytet, për qendër prefekturë, erdhi në mes dy gjindarmve, një grue me duer lidhë.

- U Lukja, - briti njeni nga njerëzit që ishin mbledhë rreth automobilit.
- Po nga kjo kështu?
- Ku paska qenë?
- Pse me dy gjindarmët?
- Paska ba ndoj horllëk...
- Shiko, edhe duert ia paskan lidhë...

E Lukja, nga ana e saj, shikonte njerëzit dhe buzëqeshte.

- U, pse m'i kanë lidhë duert- ej?- Hihi...
- Paska dalë menç, - u dëgjue nga turma.
- E shkreta, -tha një malësore tue kalue me barrë karthjash mbi shpinë.

Dhe njerëzit filluen të lozin me fjalë, tue ia kujtue Lukes së çmendun jetën e kalueme. E ajo, shikonte me at shikim të marrit dhe buzëqeshte:

- Hi-hi-hi...Po pse m'i kanë lidhë duert...hi-hi-hi.

Një djalosh, gjysmë nëpunësi, s'di, seriozisht apo për tallje, ia dorëzoi një tufë lule të vyshkuna- s'di se ku i kish gjetë. E ajo me një lëvizje komplimentuese tue buzëqeshë, e falnderoi:

- Falnderës, i dashtuni zotni! Hi-hi-hi- dhe mendohej t'i mbajë lulet drejt ndër duert e lidhuna.

Automobili u nis. Dhe Lukja, me fytyrë të nxime nga vuajtja, me ata sy të marri me at hi-hi-hi, shkoi në çmëdinë. Në çmëdinë me at hi-hi ka me tregue historinë e jetës së vet. Por të pakët kanë me qenë ata që kanë me e kuptue at' hi-hi-hi.

Burri i saj, kallajxhiu vagabond (shëtites), atje, në ndonjë fshat të humbun të malsis, nga e kish dërgue Luken në çmëdinë, kallaiste dhe ndoshta qeshte për fatin e asaj kurvës, që ishte gruaja e tij:

- Shyqyr, u shporra soje.

Për pyetjet 1-5 rretho vetëm shkronjën që i përgjigjet alternativës së saktë.

1. Autori në këtë fragment priret të na tregojë:

1 pikë

- A) një katund që përpiket të marrë trajtat e qytetit.
- B) ngjarjet e jashtëzakonshme që ndodhin në këtë vend.
- C) ndryshimet që vijnë nga tronditjet e mëdha.
- D) fundin tragjik të një jete.

2. Është shembull i ironisë shprehja:

1 pikë

- A) një katund që don të quhet qytet.
- B) një grue me duer lidhë.
- C) të pakët kanë me qenë ata që kanë me e kuptue.
- D) vijnë vetëm nga shtrëngesa e jetesës.

3. Autori thotë se historinë e Lukes pak njerëz kanë për ta kuptuar, sepse: **1 pikë**
- A) Lukja është e çmendur dhe nuk mund të tregojë se çfarë i ka ndodhur.
 B) kjo është një shoqëri që më shumë prirë të gjykojë se të kuptojë.
 C) liria e gruas është një koncept i ri për ta.
 D) ka pak njerëz të shkolluar që e dinë ç'është prostitucioni.
4. Ndërtimi i **veçantë sintaksor** i fjalisë: “*Stacioni i fundit automobili*” nënkupton një: **1 pikë**
- A) katund, i cili ka një stacion automobili.
 B) katund të mbytur nga monotonia.
 C) katund, ku ngjarjet ndodhin në stacion.
 D) katund, ku stacioni është pikë lidhëse me qytetin.
5. Bashkëshorti i Lukes, “*kallajxhiu vagabond*”, e përjeton fundin e saj me: **1 pikë**
- A) dhimbje.
 B) ftohtësi.
 C) kënaqësi.
 D) urrejtje.
6. Përshkruaj mjedisin ku zhvillohet ngjarja në këtë fragment. Cili është funksioni artistik i një zgjedhjeje të tillë nga ana e shkrimtarit? **3 pikë**
- _____
- _____
- _____
- _____
7. Migjeni theu disa tabu tematike në këtë novelë. Zbulo në këtë fragment një prej tyre. **1 pikë**
- _____
8. Kush shpreh keqardhje për Luken në këtë fragment? Shpjego arsyen e kësaj keqardhjeje. **2 pikë**
- _____
- _____
- _____
9. Si është formuar fjala **horrllek**? Ç'ngjyrim stilistikor mbart kjo fjalë? **2 pikë**
- a) formimi: _____
- b) ngjyrimi stilistikor: _____

10. Gjej mjetet e stilistikës me ilustrimet përkatëse (të paktën dy), me anën e të cilave është realizuar portreti i Lukes në këtë fragment. Ç'efekt shkakton kjo mënyrë e përshkrimit të saj?

3 pikë

11. Ku ndryshon paragrafi i parë i këtij fragmenti nga e gjithë pjesa në vazhdim? Përqendrohu në kohën e foljeve dhe stilin e rrëfimit.

2 pikë

a) koha e foljeve: _____

b) stili i rrëfimit: _____

12. Ka raste kur Migjeni e nis fjalinë me një lidhëz bashkërenditëse shtuese. Gjej dy raste të tilla në fragment dhe shpjego arsyen e këtij përdorimi.

3 pikë

a) _____

b) _____

c) arsyeja e përdorimit: _____

PJESA II**Shakespeare****Makbethi**

(Fragment)

AKTI II, Skena II**ZONJA MAKBETH**

- 1 Ajo që ata i dehu ma forcoi kurajën
Ajo që i shoi ata, ma ndezi zjarrin.
Hesht! Hesht! Degjo!
Ish kukuvajka vajtimtare që na klithi
- 5 Dhe mbrojtur na uroi natën e mirë.
Po i përvishet; dera është çelur
Dhe shambellanët barkpërmbysur qesëndisin
Ua përzejva me ilaç të pirat
Detyrën vigjëllore me gërritje.
- 10 Se vdekja dhe natyra po përleshën,
Se s'dihet vallë a rrojnë, a kanë vdekur.

MAKBETHI

(përbrenda) Kush është atje? Eh. Eh!

ZONJA MAKBETH

- Ajme! Kam frikë mos u zgjuan dhe s'u bë
Përnisja dhe jo vepra na trondit më tepër
- 15 Dëgjo! Gati ua lashë kamat të dyve;
Nuk është e mundur që të mos i kenë gjetur
Sikur të mos i shembëllente babës.
Kur flinte, do ta kisha bërë vetë.
Imzot (Hyn Makbethi)

MAKBETHI

20 E bëra! Nuk dëgjove shamatë?

ZONJA MAKBETH

Dëgjova kukuvajkën që këlthiste,
Mos the gjëkafshë?

MAKBETHI

Kur?

ZONJA MAKBETH

Tani?

MAKBETHI

25 Kur zbrisja?

ZONJA MAKBETH

Po

MAKBETHI

Dëgjo! Kush fle në odën e dytë?

ZONJA MAKBETH

Donalbani

MAKBETHI

(Duke shikuar duart). Kjo pamje më vret syrin.

ZONJA MAKBETH

30 Ç' më thua se të vraka syrin?

MAKBETHI

Një qeshi në ëndërr dhe një thirri: "Vrasje!"
Sa që të dy u zgjuan: ndenja dhe dëgjova;
U falën dhe i zuri prapë gjumi.

ZONJA MAKBETH

Kjo punë s'do mejtuar me këtë mënyrë,
35 Sepse kështu do të marrosemi.

MAKBETHI

- M'u duk sikur një zë më thirri: "Mos fli
më!
Makbethi vrau gjumin! Gjumin e
pafajshëm.
Gjumin që shqit përleshjen e kujdesit.
Vdekjen e jetës së përditshme,
- 40 Banjën e punës trupkapitëse,
Ballsamn' e shpirtit të vrar' e plagosur,
Gjellën e dytë të natyrës së madhe
Kryeushqyesen e dasmës s'jetës".

ZONJA MAKBETH

Ç'do më thuash?

MAKBETHI

- 45 Dhe prapë thirri e oshtiu: "Mos fli më!
Glamsi ka vrarë gjumin, Kodri pra
S'fle më. Makbethi nuk fle dot më!"

ZONJA MAKBETH

- Kush ish ai që thirri ashtu? Për Zotin,
Po e shkallmon fuqinë e shpirtit tënd
- 50 Dhe po sëmuresh me këto mendime.
Shko shpejt e merr ca ujë dhe laj
Nga duart atë dëshmi të ndyrë.
Ç'm'i solle këto kama prej andej?
Duhet t'i lësh atje; shko, shpjeri prapë
- 55 Dhe shambellanët lyeji me gjak.

MAKBETHI

S'vete dot më,
Kam frikë të mejtohem se ç'kam bërë
Ta shoh me syrin përsëri s'guxoj.

ZONJA MAKBETH

Vullnetsëmurë! Nëmi mua kamat.

- 60** Të vdekurit dhe të fjeturit
Nuk janë veç piktura. Syri i foshnjës vetëm
Ka frikë nga një djall i pikturuar.
Me gjak, në i rrjedhtë akoma, ua lyej
Fytyrat shambellanëve të fjetur.
- 65** Atyre do t'jua ngarkojmë fajin.
(Del. Trokitje përbrenda)

MAKBETHI

- Kush po troket në derë? Qysh u bëra
Që çdo shamatë më tmerron, më ngjeth?
Qysh i kam duart. Ma vrasin syrin!
Vall e lan dot ujt' e oqeanit,
- 70** Prej kësaj dore gjakun? Jo, kjo dorë.
I skuq dhe i përgjak të gjitha detet
(Hyn prapë zonja Makbeth)

ZONJA MAKBETH

Si ti i kam edhe unë duart
Po më vjen turp ta kem të bardhë zemrën

- 75** Ashtu siç e ke ti, (Trokitje përbrenda)
Dikush troket
Nga dera e jugës; shkojmë shpejt në
dhomë,
Pak ujë na shpëlan prej kësaj vepre;
Sa lehtë do të jetë atëherë!
- 80** Qëndresa të ka neveritur fare
(Trokitje përbrenda)
Dëgjo trokasën prapë. Shko e vish
Rrobën e natës se mos na thërresin
Dhe shohin që s'kemi fjetur edhe.
Shko, mos u mbyt ashtu në mendime.

MAKBETHI

- 85** Kur e mendoj më vjen prej vetes ndot.
(Trokitje)
Trokit, e zgjo! Sikur ta bëja dot. (Dalin)

Për pyetjet 13-17 rretho **vetëm** shkronjën që i përgjigjet alternativës së saktë.

13. Alternativa që shpreh më mirë idenë e këtij fragmenti është:

1 pikë

- A) urrejtja ekstreme nuk sjell asnjë dobi.
B) vdekja është si tmerri apo si një ëndërr e pakëndshme.
C) fajësia shkakton vizione dhe halucinacione.
D) njeriu nuk i shpëton dot fatit të paracaktuar.

14. Përdorimi i imazhit të kukuvajkës nënkupton:

1 pikë

- A) dobësinë që po shfaqet te Makbethi.
B) çmendurinë te Makbethi.
C) tensionin që ekziston midis çiftit.
D) përafrimin e vdekjes.

15. Në vargun: “Vdekja dhe natyra po përleshën” nënkuptohet:

1 pikë

- A) lufta midis jetës dhe vdekjes.
B) lufta midis së mirës dhe së keqes.
C) lufta midis të kundërtave në natyrë.
D) lufta për të zotëruar mbretërinë.

16. Imazhi më i fortë në këtë skenë është:

1 pikë

- A) duart me gjak.
B) fytyrat me gjak të shambellanëve.
C) kamat me gjak.
D) uji që lan gjakun.

17. Makbethit i vjen ndot nga vetja e tij (fondi i fragmentit), sepse:

1 pikë

- A) ka frikë nga vrasja që ka bërë.
- B) nuk e duron dot gjakun.
- C) nuk e duron dot mendimin se është më i dobët se e shoqja.
- D) e tmerron vrasësi ordiner që është brenda tij.

18. Kur zhvillohet kjo skenë, ditën apo natën? Cili është funksioni artistik i saj? Ilustroje mendimin tënd me detaje nga fragmenti (të paktën dy).

4 pikë

19. Gjej figurën e stilistikës në vargun: “*Makbethi vrau gjumin!*”. Interpretu nëntekstin e tij.

3 pikë

a) figura e stilistikës: _____

b) interpretimi: _____

20. Cila është arsyeja që Zonja Makbeth nuk e vrau vetë Dulkanin kur ai po flinte?

1 pikë

21. Ç’efekt krijon, nga pikëpamja psikologjike, trokitja në derë në vargun: “*Kush po troket në derë? Qysh u bëra?*”?

1 pikë

22. Kjo tragjedi ka shumë imazhe gjaku. Cili është kuptimi i dyfishtë i tij?

2 pikë

a) _____

b) _____

23. Gjej në fragment dy fjalë të përbëra. Trego si është formuar njëra prej tyre.

3 pikë

a) _____

b) _____

c) formimi: _____

24. Vrasja e mbretit Dulkan nuk ndodh përpara syve të spektatorit, por prapa skenës. Pse Shekspiri ka zgjedhur një teknikë të tillë?

2 pikë
